

28 oktober 2020

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB): enkele aanbevelingen

Steven Van Passel (Universiteit Antwerpen)

Achtergrond

Commissievergadering op 3 juni 2020: Meer dan 3600 wetenschappers roepen op om duurzaamheidsuitdagingen grondig aan te pakken bij hervorming van het GLB.

Het Europese landbouwbeleid: ‘Iedereen is bang voor boze boeren met tractoren in de hoofdstad’

Deze week stemde het Europees Parlement over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voor 2023 tot 2027. Het voorstel wordt gepromoot als ‘een forse vergroening’, maar wie tussen de regels leest, ontdekt het omgekeerde. ‘Een drama voor boeren, natuur en klimaat’, noemt onderzoeker Guy Pe’er het.

(Pe’er et al., 2020. Action needed for the EU Common Agricultural Policy to address sustainability challenges. People and Nature)

Vaststellingen op Europees niveau

- ✓ Broeikasgasemissies landbouw stijgen en weinig verbetering (richting 2030) is zichtbaar
 - ✓ Ammoniak emissies stijgen en vormen een bedreiging om doelstelling luchtkwaliteit te halen
 - ✓ De bruto nitraatbalans verbeterde tussen 2000-2010 maar verbeteringen nadien blijven uit
 - ✓ Er zijn zorgwekkende trends inzake bodemgezondheid (75% van bodem akkerland hebben minder dan 2% organisch koolstofgehalte)
 - ✓ Biodiversiteit in landbouwgebied verdwijnt (zie Court of Auditors report)
 - ✓ Zwaarlijvigheid neemt toe (reeds 7% van onze gezondheidsbudgetten)
 - ✓ Antimicrobiële resistentie blijft op hoog niveau
- (Alan Matthews, landbouweconoom, zie capreform.eu)

Hoge verwachting van 'Green Deal' (Farm to Fork en biodiversiteitsstrategie) staan in schril contrast met hervorming van GLB (387 miljard Euro)

Reflectie GLB hervorming

Er is gekozen voor opnieuw directe steun en niet voor betalingen voor de voorziening van publieke goederen

Steun kan nog altijd leiden tot verhoogde externe kosten

Te weinig middelen voor de effectieve beperking van klimaatsverandering

Geen versterking van de milieumonitoring en –handhaving

Geen radicale verandering van ‘compliance’ naar ‘performance’

Ecoregelingen 20% of 30%? ➔ uitvoering?

Suggestie voor Vlaanderen

“The success of the approach set out in the Commission’s proposal relies substantially on the quality of the CAP Strategic Plans, which Member States will draw up, taking advantage of significant flexibility afforded them” (Frans Timmermans, 04/06/2020)

Enkele concrete aanbevelingen voor Vlaanderen

1. Kies om maximaal (12%) van de directe steun (pijler 1) te verschuiven naar plattelandontwikkeling (pijler 2) om beleid met voldoende hefboom te kunnen realiseren en gebruik deze middelen volledig voor AgroMilieuKlimaatMaatregelen (AMKM);
2. Kies maximaal om het budget plattelandontwikkeling (>35%) en budget ecoregelingen (>30%) in te zetten voor AMKM;
3. Wees streng en rechtvaardig bij de beoordeling van de nieuwe randvoorwaarden bij de toekennig directe steun (GAECs) en voor de evaluatie (resultaat > inspanning) van de ecoregelingen;
4. Kies voor 10% areaal biodiversiteit: bufferstroken, braakland, heggen, niet-productieve bomen en vijvers (GAEC+ecoregeling);
5. Schaf de gekoppelde steun zo snel mogelijk af (en dus al in 2023 en niet pas in 2027) en vermijd dat het 'alternatief' intensieve landbouwpraktijken versterkt;

Enkele concrete aanbevelingen voor Vlaanderen

6. Wees spaarzamer met investeringssteun in materiële activa (nu > 50%) en kies voor een afbouwscenario (tot bijv. 30%) en voor een milieu+klimaattoets in (ook voor tweede-orde effecten en regionale impact) om lock-in te vermijden;
7. Ondersteun maximaal duurzame innovatie (= eerste keer op de markt) en de ontwikkeling van 'alternatieve' verdienmodellen;
8. Zet minimum 10% (>6%) van budget voor herverdeling inkomenssteun en ga zo snel mogelijk voor convergentie van hectarepremie (100% tegen uiterlijk 2027);
9. Kies maximaal (2-4% van inkomenssteun) voor ondersteuning van jonge landbouwers (top-up hectaresteen + investeringssteun);
10. Blijf inzetten op bedrijfsondersteuning op maat en gebruik minstens 50% (>30%) van het budget om landbouwers te ondersteunen bij klimaatmitigatie, en –adaptatie en duurzaam beheer van natuurlijk hulpbronnen en ter bescherming biodiversiteit (met een 'effectieve' koppeling met het economisch advies);

Enkele concrete aanbevelingen voor Vlaanderen

11. Plooi niet terug en betrek je stakeholders bij de opmaak en uitvoering van je beleid;
12. Wees voldoende flexibel bij de bepaling van de 'actieve' 'landbouwer' en sluit geen alternatieve verdienmodellen uit;
13. Werk mee aan de uitbouw van het Europees marktobservatie voor landbouwmarkten;
14. Reserveer een deel van de directe hectaresteen voor de 'crisis' reserve;
15. Kies resoluut voor 'duurzaamheidsuitzondering' bij mededingingsbeleid (vertikale samenwerking);

Enkele concrete aanbevelingen voor Vlaanderen

16. Ondersteun producentenorganisaties, brancheorganisaties en interbrancheorganisaties maximaal;
17. Wees voldoende ambitieus bij de opmaak van het Vlaams strategisch plan met meetbare indicatoren (EU zal eerder remediëren dan straffen);
18. Koppel je handelsbeleid aan de 'juiste' duurzaamheidsvoorwaarden bij zowel import als export;
19. Versterk samenwerking met focus op innovatiegroepen (EIP) en minder op LEADER;
20. Vergeet GMO groenten en fruit niet en probeer daar beleidshefbomen in te bouwen.

Meer informatie?

Steven Van Passel, PhD

Hoogleraar Milieu- en landbouweconomie

University of Antwerp

Faculty of Business and Economics

Department of Engineering Management

Email: steven.vanpassel@uantwerpen.be

